СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 214. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 14 вересня 1933.

VOL. XLI. No. 214. Jersey City, N. J., Friday, September 15, 1933. THREE CENTS.

ВЕЛИЧЕЗНА МАНІФЕСТАЦІЯ „НАЙРИ" В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Понад 1,500,000 людей оплескували величезний похід, влаштований заходами місцевого комітету „Найри", в ціли спопуляризування ідеї „Найри". Похід був уповні удачним. Зачався в годині 1.45 зполудня, а тревав до півночі.

В самім поході взяли участь понад 250,000 людей, а решта стояла по боках улиць і приглядалася походови та оплескувала манифестуючих. Говернор Лімен, мейор міста й урядовці стояли на підвищенню біля публичної бібліотеки на пятій евені, якою ішов похід.

Як поліція, котра з трудом удержувала порядок, так і учасники довготреваючого походу були цілком перетомлені, але втома не псувала гарного й веселого настрою. Очевидці походу погоджувалися назагал з тим, що Ню Йорк не бачив ще такої величавої манифестації, яка була більша ніж та, яку уладжено було зприводу закінчення світової війни і повороту американських жовнірів з Франції.

В поході взяли участь робітники, урядовці, міські й приватні, персонал великих торговельних домів, театрів і т. д. Хористки виступали в мальовничих костюмах. Був теж живий образ, який зображав статую Свободи і „Найру".

Перші в поході були: ґенерал Нолен, адмірал Ейтс Стірлінґ і ґенерал Ґескел зі своїми штабами. По них ступав Ґровер Ґвейлен, голова нюйорської „Найри".

КРЕДИТИ НА ВИПЛАТУ РОБІТНИКАМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявив, що федеральний уряд даватиме кредити промисловим підприємствам на оплату робітників, якщо банки відмовляться давати того роду позички.

ЗРІКАЄТЬСЯ СТАЛЕВОГО ДИКТАТОРСТВА.

НЮ ЙОРК. — Роберт П. Лемонт зрезиґнував зі становища президента „Амерікен Айорн енд Стіл Інститют". Його місце займе Чарлз Шваб, котрий тому рік відступив його Лемонтови. Лемонт заявив у своїм резиґнаційнім письмі, що він не симпатизує з політикою „Найри" і не знає, куди вона заведе американський промисл. Тому він резиґнує зі свого становища, яке повинна під цю пору займати така людина, котра розуміє цілі „Найри" і вірить у її успіх.

Лемонт був секретарем торговлі в кабінеті Гувера.

РОБІТНИКИ НАТИСКАЮТЬ НА АМЕРИКАНЦІВ НА КУБІ.

ГАВАНА. — З ріжних місцевостей доносять, що робітники по цукрових плянтаціях і цукроварнях держать директорів і урядовців (самих Американців) по домах під сторожею, домагаючися підвищення заробітних платень.

ВЗИВАЄ ДО КООПЕРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Овен Д. Йонґ, голова „Дженерел Електрік Компані", говорив через радіо, що успіх „Найри" залежить від тісної кооперації капіталу, праці й консументів. Мусять бути зрівноважені зиски і заробітні платні. Продуценти не можуть себе побивати, продаючи нижче коштів продукції. Замісць гістерії, треба холодної розваги. Треба таких підприємств, у яких були би забезпечені інвестиції, а робітник працював би з приємністю. Над тим думали розумні бизнесмени вже від давних часів. Але щойно тепер це дається здійснити, коли уряд положив на цю справу свою руку.

МАЙНЕРСЬКЕ „СВЯТО".

ПІТСБУРҐ. — Нараховують у Пенсилвенії вже 30,000 майнерів, котрі покинули працю. Та майнери не називають це страйком. Кажуть, що це є „свято", бо вони готові кождої хвилі вернутись до праці, якщо тільки вуґільні підприємці підпишуть кодекс.

НЕ МОЖУТЬ ЗЛІКВІДУВАТИ СТРАЙКУ.

ВАШИНҐТОН. — „Найра" не може довести до згоди між 60,000 страйкуючими робітниками фабрик шовку з підприємцями за кращі умовини праці.

ПОЛЬСЬКА „ПРАВДА".

НЮ ЙОРК. — Іґнац Падеревський, відомий польський піяніст, подав до англійської ґазети короткий начерк своєї музичної карієри. Зачинає від того, що перша на нього поділала „рутенська" народня пісня, яку він чув малою дитиною на Поділлю від слуг і селян, що належали до маєтку його родичів. Але до цього додає зараз як „правду" те, що українська пісня не має тої живучости, яка цінує польську селянську пісню і польські чаруючі танки, як куявяк і краковяк.

ДИТИНА ПОСТРІЛИЛАСЬ, БО НЕ ХОТІЛА ЗАЖИТИ РИЦИНОВОГО ОЛІЙКУ.

РЕД БЕНК (Ню Джерзи). — Ролф Сікелс, літ 8, лежить у шпиталю, смертельно пострілений вистрілом з пістолі. Запитаний, чому він себе пострілив, хлопець відповів, що мати змушувала його зажити рициновий олійок (кестор ойл), а він їй заявив, що радше застрілить себе, ніж зажие те лікарство.

РОЗБИВСЯ ПОЛЬСЬКИЙ ЛІТАК.

Недалеко Казані, біля міста Кашимір (Росія), розбився польський літак, який вилетів з Варшави в східному напрямі, щоби побити світовий рекорд далекости безперервного лету. Один летун згинув, а другий уратувався з допомогою легкопаду.

ХРЕЩЕННЯ З ПЕРЕШКОДАМИ.

В церкві св. Юра у Львові відбулося хрещення 28-літньої Дебори Мальзак, Жидівки з Ременова, що приняла християнську віру, щоби вийти замуж за місцевого селянина. В часі акту хрещення родина неофітки пробувала робити авантуру, так, що поліція зробила з нею порядок.

ЗИКУПИВ УКРАДЕНІ РІЧИ.

Володимир Пришляк із Жидятич їхав возом вул. Жовківською у Львові і коло церкви св. Миколая зміркував, що з воза пропав йому клунок, в якому було шість мужеських плащів і коц загальної вартости 600 зл. Затримав віз і зі слезами в очах став питати прохожих, чи не бачив хто крадежі. Тоді приступив до нього якийсь чоловік і заявив йому, що за ціну 45 зл. може дістати назад свою власність. Добродушний Пришляк згодився на таку трансакцію і незнакомий приніс незадовго назад його клунок. Замісць заалярмувати прохожих і поліцію, Пришляк виплатив йому 45 зл. і щойно тоді зголосився за поліцію. Шукай вітра в полі — сказали наївному сваткови з провінції.

ЗЛОВЖИВАННЯ СУДОВИХ КОМОРНИКІВ.

Начальник городського суду у Львові, д-р Децовський, переревів несподівано шконтрум у канцелярії коморника Станішевського і ствердив спроневірення суми 2,800 зл. на шкоду державного скарбу. Наслідком того Станішевського арештували. Дальше слідство викриє властиву висоту спроневіреної суми. Крім того приписано в урядуванні секретаря окружного карного суду, Василя Шаваляка, бувшого коморника, наслідком донесень, які вплинули проти нього.

ЯК ГИНУТЬ ТУРИСТИ.

В Закопанім велике враження викликала трагічна смерть двох студентів: Ярослава Станиславського з Варшави і Витовда Войнара з Катовиць. Вони вибралися здобувати неприступну скалу Косцюлок. Знайшовшися в небезпечному місці, хотіли змінити туристичні черевики на ходаки і впали оба, будучи звязані линвою, в глибину кількадесять метрів. Щойно четвертого дня після катастрофи добула їх ратункова виправа, знайшовши їх тіла вже в розкладі.

ВРАТУВАВ ПОВІШЕНОГО.

Антін Стець ввійшов до крамниці обуви Марка Ванда при вул. Пілсудського ч. 9. у Львові й тут побачив власника крамниці, повішеного на гаку. При помочі сусідів відрізав Ванда з посторонка. Ванд хотів покінчити з життям тому, що власник льокалю заняв увесь його товар за залягаюче комірне.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ!

Повідомляємо всіх відділових урядників У. Н. Союза в **Филаделфії, Бристол, Бриджпорт, Честер, Фенікcвіл, Котсвіл, Па.; Бріджтон, Мілвіл, Вілмсвили, Трентон, Н. Дж., і Вілмінгтон, Дел.**, що **ОКРУЖНІ ЗБОРИ** відділових урядників відбудуться **ДНЯ 24-го ВЕРЕСНЯ 1933, точно в першій годині пополудни, в Українській Галі під ч. 847 Норт Френклін ул., Филаделфія, Па.**, на котрі прибуде **гол. предсідник У. Н. Союза, М. Мурашко.** Справи дуже важні, тому просимо конечно прибути на означений день і час. 214,20

Антін Пашук, гол. контрольор У. Н. Союза.

Стефан Слободян, гол. радний У. Н. Союза.

ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ СТУДІЙ В АВСТРІЇ.

Австрійський уряд оголосив розпорядок, яким утруднив приймання закордонних студентів до високих шкіл в Австрії. Згідно з новими приписами кожний закордонний студент має наново записатися до школи і щойно з початком жовтня ц. р. буде повідомлений, чи його принято. Розпорядок має на меті недопустити до масового доплину студентів з Німеччини та зросту гітлерівських впливів в Австрії.

КНИГАРНЯ В КОЖНОМУ СЕЛІ.

В румунському міністерстві освіти обмірковують справу кольпортажі книжок задля поширення культури на селі. Сьогодні в кожному селі є бодай одна коршма, але ніде нема книгарні. Треба, кажуть, в кожному селі створити склад книжок і часописів. Вони принесуть більше користи, ніж коршми. Гарні слова, коби тільки гарні були діла!

СТРАШНА СМЕРТЬ РОБІТНИКА.

В Заліщиках у місцевій електрівні робітник Семен Шух направляв електричний провід. Рівночасно керманич робіт, Соломон Гольдштайн, влучив електричну струю з силою 220 Вольтів, що смертельно поразила Шуха. Він, прикріплений до стовпа, гинув під ділянням електричної струї коло десять хвилин. Коли Шуха запримітили, стягнули його на землю та всяка помічь десятьох лікарів була вже безнадійна. Покійний оставив жінку та троє дітей. Власники електрівні ствердили, що Шух помер природною смертю, та сліди попарення на правій руці доказали, що згинув наслідком поражения електричною струєю. Заліщицька електрівня була донедавна міською, тепер вона є власністю жидівської спілки, якої управителем є якийсь Сигаль.

ВЛОМ ДО КОСТЕЛА.

До костела оо. Францішканів у Варшаві закралися крізь вікно злодії та забрали з бічних престолів золоті вота й розбили чотири пушки з жертвами. Злодіїв не зловили.

ДВА ВЕЛИКІ ПРОЦЕСИ В БУКАРЕШТІ.

Перед воєнним судом у Букарешті відбуваються два великі процеси: проти страйкарів з Грівіці йде процес уже 21-ший день, а проти представника чехословацької фірми Шкода, Брунова Селецького, 5-тий день. Селецького судять за те, що він позривав урядові печатки на дверях запечатаних кімнат і чотирох запечатаних залізних кас. На розправу покликано 42 свідків, між ними кількох міністрів, високих ґенералів, тощо.

ЯПОНСЬКИЙ ПОСОЛ ПЕРЕЙШОВ НА ХРИСТІЯНСТВО.

Японський посол у Варшаві, Кавай, що помер у санаторії в Отвоцьку, перейшов перед смертю на христіянство. Вмираючого засоотрив Найсвятішими Тайнами апостольський нунцій Мармаджі й охрестив його іменем Франц. За труною покійного ішли представники польського уряду та родина покійного. Перед похороном віцедиректор дипльоматичного протоколу, Пшездзєцький, в імени президента зложив на труні покійного інсиґнії, признаної пос. Каваї по смерти, великої стяжки Польонія Реститута.

ОРЕЛ УХОПИВ ДИТИНУ.

В Ардезіо, в італійських Альпах, живе лісничий Плодарі. Дня 10. липня пішли його два сини, чотиро-літній Антоніо з сім-літним братом, назбирати в лісі хворосту. Додому вернувся лише старший брат і розповів, що Антоніо нараз ізчез з його боку. Зачали шукати Антонія, але не знайшли. Аж два пастухи, що пасли кози високо в горах, почули вище в горах дитячий плач. Вони пішли з великими трудноцами вгору за голосом і знайшли на краю голої скали дитину, яка плакала. Хлопя було знеможене від голоду та спраги. Це був малий Антоніо Плодарі. Як він дістався на таку високу скалу, він не міг сказати. Його заніс туди очевидно сильний орел.

ЗОЛОТО НА ВУЛИЦІ.

В дільниці ювілерів у Бірмінгені (в Англії) вулиці в повному того слова значінні засипані золотом, сріблом і іншими дорогоцінними металями. Власник одної ювілерської крамниці ремонтував недавно свою робітню, уложив нову долівку в крамниці і перед крамницею. Старі дошки спалили і точно оглянули. Знайшли при цьому стільки золотого і срібного пилу, що з продажі покрито вповні кошти ремонту. Тепер задумали основно очистити ці вулиці та зібрати дорогоцінний метал, який нагромадився там на протязі багатьох десяток літ.

ПОЛЬСЬКО-МОСКОВСЬКИЙ ВОЄННИЙ ДОГОВІР БУДЕ СКОРО ПІДПИСАНИЙ

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР БЕК ПОЇХАВ ДО ПІЛСУДСЬКОГО В ЗАЛІЩИКАХ У ТІЙ СПРАВІ.

ВАРШАВА (Польща). — Міністер справ закордонних, Бек, поїхав до Пілсудського в Заліщики, де він перебуває на відпочинку. В поінформованих колах кажуть, що Бек виробить з маршалком Пілсудським остаточну редакцію польсько-московського союзного воєнного договору.

Крім того там будуть також обговорювати справу заключення потрійного, польсько-московсько-румунського воєнного союза. Думають, що такий союз скоро стане доконаним фактом.

ДЮРАНТІ ВЖЕ НЕ БАЧИТЬ ГОЛОДУ.

РОСТОВ НАД ДОНОМ (СССР). — Кореспондент ґазети „Ню Йорк Таймс", Волтер Дюранті, який від ряду літ подає з Росії телеграми, прихильні большевикам, тепер обїздить північний Кавказ. Він у своїх телеграмах твердить, що голоду там не було, але було „недоїдання" населення. За його твердженням, населення прото не мало досить їсти, але не вмирало масово від голоду, як то було в 1921 році.

Тепер Дюранті описує в рожевих фарбах урожай на північному Кавказі й каже, що він ніде не бачив, щоб населення було змушене військовою силою працювати на полі. Лише всі тракторні стації знаходяться під зарядом чекістів, які мають також своїх спеціяльних аґентів для „праці" підчас жнив. Дюранті на заключення каже, що біду переживають і переживали лише „погані" селяни та селяни „куркулі".

НА ЕРІОТА ТЮКАЛИ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ (Франція). — З Росії повернувся бувший премієр Франції, ліонський посадник, Еріо. Він просто з залізничого двірця поїхав до Ліону, не давши ніякої заяви до преси.

На двірці його привитали французькі патріоти та націоналісти тюканням і свистом, підкреслюючи тим своє неґативне ставлення до поїздки Еріота в Росію та до тих похвал большевикам, на які там був такий щедрий Еріо.

ЗМІЦНЕННЯ ЯПОНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ.

ТОКІО (Японія). — Несподівано уступив „через старість" міністер справ закордонних, Ушіда, а на його місце призначений Кокі Гірота, дипльомат, який знає досконало політику европейських держав і Америки. Гірота належить до крайнього націоналістичного крила й стоїть у тісному звязку з воєнною клікою.

З його призначенням треба сподіватися, що Японія стане на шлях активнішої та рішучішої націоналістичної міжнародньої політики.

АРАКІ ВБАЧАЄ НЕБЕЗПЕКУ З БОКУ АМЕРИКИ.

ТОКІО (Японія). — Воєнний міністер Аракі на засіданню верховної військової ради підкреслив, що прихильна політика Злучених Держав супроти Китаю та перенесення ними своєї атлянтійської воєнної фльоти на Тихий океан викликають з боку Японії неспокій. Тому він домагався більше засобів на зміцнення японської воєнної фльоти та армії.

Аракі звернув увагу на те, що Японія від часу її виступлення з Ліґи Націй попала в ізольоване становище й тепер мусить покладатися на власні сили. Тому вона має напружити всі сили, щоби відповідно забезпечити свою оборону.

ВИБИВАЮТЬ КЛИН КЛИНОМ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Два австрійські горожани випадково перейшли баварський кордон. Їх арештували гітлерівці й запроторили до мінхенської вязниці. У відповідь на це військовий міністер Австрії, Фей, наказав арештувати 10 відомих у Зальцбургу гітлерівців, а між ними двох німецьких горожан.

Потім за звільнення їх з вязниці гітлерівці звільнили з мінхенської вязниці Австрійців і доставили їх до кордону Австрії.

СПРАВА ПІДПАЛУ РАЙХСТАГУ ПЕРЕД МІЖНАРОДНІМ СУДОМ.

ЛОНДОН (Англія). —Тут почав свої засідання приватний міжнародній трибунал, зложений з представників сімох націй, визначних правників. Цей „суд" має розглянути справу підпалу німецького райхстаґу, за яку тепер у Німеччині будуть судити кількох комуністів, а між ними трох болгарських комуністів.

На цей „суд" приїхали кілька свідків, значних німецьких журналістів та політичних діячів передгітлерівської доби. Вони свідчать, що підпал зорганізували самі гітлерівці з метою передвиборчої аґітації. Деякі свідки будуть давати свої свідчення так, щоб їх публика, присутня на суді не могла бачити, бо бояться, що гітлерівці пізніше їх убють.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТУДЕНТСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

Судьба Куби є тепер у руках молодих студентів. Це ті, що виросли в часі диктаторського режіму бувшого президента Мачада й були свідками терору, корупції, скритовбивств і загальної нужди. Це ті, що за свої критичні завваги сиділи літами по тюрмах, замісць на шкільних лавках. Це ті, що не погоджувалися з політикою старшого покоління, а бажали бачити Кубу дійсно самостійною державою. І тому не могли глядіти спокійними очима, щоби її використовували економічно плянтатори, котрі не є зацікавлені народом, що жиє на Кубі, ні його змаганнями, ні навіть не жиють на Кубі, а тільки стягають з неї грубі проценти від інвестованих на Кубі капіталів.

Отсе останнє звернене головно проти американських капіталістів, цукрових магнатів. І ніде правди діти, це їх інтереси, що спричинюють тепер стільки клопоту Вашингтонови та змушують американський уряд висилати до кубанських пристаней американські воєнні кораблі. Вил Роджерс, американський гуморист, каже правду, коли підносить, що треба тільки забрати цукор з Куби, а Злучені Держави не матимуть потреби мішатись у внутрішні справи Куби.

Молоді студенти, зорганізовані ще за часів диктатури Мачада в дисципліновані, революційні ряди, поваливши уряд Мачада, хотіли би тепер зірвати з усім тим, що нагадує отсей зненавиджений населенням режім. Навіть їхні противники признають, що ця молодь це ідеалісти, які піднесли гасло „Куба для Кубанців", голосячи, що Куба не потребує нічиєї опіки, а, лише на сама собі, може власними силами розвязати всі політичні та соціяльні проблеми.

А треба мати на увазі, що молоді революціонери використали довгу підпольну боротьбу проти Мачада між іншим і на те, щоби не тільки піднести революцію і повалити Мачада, але щоби виступити по його поваленню з новою програмою, з новими реформами. Студентам допомогли в тім і старші, особливо університетські професори, до котрих належав і теперішній президент Куби, видвигнений на те становище студентами-революціонерами.

Ота молодь має тепер дуже твердий оріх до згризення. Мусить побороти комуністів і противників зі старшого покоління та офіцирство. Ніхто не знає, який буде наразі вислід. Але одно можна передбачити: що на довгу мету ті молоді ідеалісти вийдуть остаточно побідниками.

РОЗМОВА З ГОЛОВОЮ УНДО І ГОЛОВНИМ РЕДАКТОРОМ „ДІЛА"

(Допис з краю).

Подібні відповіди, які я дістав на порушені питання від п. Целевича в попередній розмові, я дістав також від Голови УНДО, д-ра Дмитра Левицького, і головного редактора „Діла" п. Мудрого. Розмова велася в трійку.

П. Мудрий: Дивно мені, що ви до нас приходите. Пригадую собі, ви були тому три роки в Галичині і хоч до нас не заходили, але про нас писали.

Я — Так. І в тім що писав — не помилявся. Ми в Америці не заінтересовані особисто ні в одній політичній партії. Тому ми готові признати всесторонно заслуги кождій партії і її піддержувати. Але якими заслугами може похвалитися УНДО? Візьмім під увагу біляно останніх трох літ. УНДО вело поза кулісами угодові коншахти, равти, чорні кави і т. д. і ці коншахти не принесли для нас найменшої користи, тільки внесли деморалізацію в ряди нашої суспільности. Перенесло УНДО свою працю і надії на терен варшавського соймйу, поплили пописи високопарних промов і знову крім деморалізації ця акція не дала найменших успіхів. Замісць полекші — пішло загострення курсу, ухвалено шкільний закон, яким знищено наше шкільництво майже до тла. Навіть зміст і методи навчання наших приватних шкіл нині підпадають в цілости під нагляд польської шкільної кураторії. Навіть наші приватні школи мусять нині вчити з тих підручників, що вчать державні, й навіть приватні учителі мусять бути затверджені державною владою. Каже УНДО, що воно має в пляні розбудовувати наше економічне життя! Алеж ми бачимо, що нужда довела всі шари нашого населення до краю розпуки. Селянин душиться з причини браку землі. Ремісник — з браку своєї клієнтелі. Інтеліґент з браку посади. Тисячі нашої інтеліґенції виеміґрували в глибину Польщі, тисячі конають без праці, не вміючи себе приноровити до нових обставин. Селяни цілковито перестають посилати своїх дітей до шкіл, що в дальшім бігу може фатально відбитися на кадрах нашої інтеліґенції. Цілий світ нині заглиблений в економічних науках, а ви дотепер не розвязали ідеольоґічно ні одного економічного питання. А деякі спроби вашої розвязки не стоять вище примітиву.

М. — Чи ви прийшли говорити, чи питати? Коли ви репортер, то питайте, а ми будемо відповідати.

Голова: Це не шкодить, навпаки, навіть добре вимінятися гадками. Ви помиляєтеся, що ми не розвязуємо економічних питань. Візьміть під увагу кооперативний рух і його імпонуючий зріст по війні. Чейже не заперечите, що в цьому напрямку ми зробили великий поступ. Тепер ми напружуємо наші сили, щоб анальоґічний поступ зробити і на полі рідного промислу. Паралельно оживиться ремесло і торговля. В дальшому процесі ми скріпимо міщанство і відзискаємо міста. Ви забуваєте також, серед яких обставин ми жиємо, та що крім природних перешкод ми мусимо ще поборювати на кождому кроці штучні перепони.

Я — Вибачте, Пане Президенте, що я буду далі щирий, бо лиш висказуючи отверто свої гадки, ми можемо прийти до порозуміння. Нема сумніву, що на полі кооперативнім ми осягнули великі успіхи, але ці успіхи УНДО не може капіталізувати виключно для себе. Цей рух пропаґували, з виїмком большевиків, всі наші партії, без ріжниці на їх політичну закраску, включаючи сюди і підпілля, яке своїми частими нелеґальними летючками закликало маси бойкотувати чужі фірми і звертатися до власних. Тому здобутки на кооперативному полі треба вважати як доказ живучости і здібности цілої нашої нації, а не якоїсь одної політичної партії. Заслуги за дані успіхи партія може зараховувати собі лише тоді, коли ці успіхи були осягнені творчістю тої партії і по точно обробленім проспекті тої партії, який входив би в її програму. Ніколи тоді, коли до тих успіхів партія голоситься після довершення. А в нас якраз так буває: наперед хтось організує кооперативи, Просвіти, торговлю чи промисл і щойно тоді його втягають до партії, капіталізуючи при тім конкретні здобутки аполітичної одиниці, чи ґрупи. Однак мені не про те ходить. Навіть колиб УНДО на творчо-будуючім полі осягало малі або ніякі успіхи. Навіть колиб під напором ворога постепенно тратило позиції — нам всеодно потрібна така партія, потрібно леґального вияву, який поставив би собі за ціль розбудовувати наші економічні і культурно-освітні установи, чи в гіршому випадку бодай вдержувати теперішний стан посідання. Мені ходить про вияснення одного засадничого питання, а саме: коли ми одноголосно стверджуємо, що ворог зі залізною послідовністю прямує до нашого знищення, коли на творчому полі він робить нам великі перепони, коли одним шкільним законом він наше шкільництво майже знищив до тла, коли подібним законом він задумує знищити також нашу кооперацію, Просвіту і так далі, — коли вкінці всі апелі до Ліґи Націй і держав світа цілком завели, — то одинока наша надія і ратунок лишається нам у підпіллю. Так диктує закон здорової льоґіки. Тепер виринає питання: чому „Діло", наш найстарший і найповажніший щоденник, від ряду літ опльовує і обхаркує наше підпілля і старається за всяку ціну його зліквідувати?

М. — Це неправда.

Я — Це правда. Візьміть хочби статтю про Городок. В ній здиблете найгіршого сорта критику. Критику деструктивну, яка не старається направити хиби даної орґанізації, тільки старається цю орґанізацію осміяти, обезцінити і знищити.

М. — Підпілля винищує суспільність з найкращих одиниць.

Я — Це неправда. Підпілля будує і виховує великі характери. Пришляк, Голояд, Пісецький, Любович, Старик, Березинський, Білас, Данилишин і багато інших це виключні вихованці підпілля. Подібних їм є більше, але траґедія міститься в цьому, що ви відкриваєте їх щойно тоді, коли їх повісять.

М. — Підпілля є наскрізь пересякле шпіонажею і провокаторством.

Я — Дайте докази.

М. — Ви хочете, щоби поліція зрадила своїх аґентів і шпигунів? Забагато хочете. Ми знаємо тільки, що про все, про найменшу тайну, яка станеться в нашій суспільности, зараз на другий день, або того самого дня знає польська поліція.

Я — Це найбільше може бути доказом, що провокатори є серед ваших рядів. Я говорив також з представником підпілля і вони мені говорили, що про те, що в них діється — поліція не знає. Зрештою у багатьох випадках поліція сама видумує ріжні сплетні і пускає їх як плід провокації, щоби ширити серед нас переполох і замішання, та підривати у нас віру до себе самих.

М. — А що ви скажете про Мотику і про найновіший випадок з Романом Барановським?

Я — Обидва ці випадки безперечно сумні і жалюгідні. Але покищо нема найменшого доказу, що вони були провокаторами. Ціле їх поведення підчас процесу лише вказує, що зі страху перед стричком вони заломилися духово. Повторюю, це сумні випадки, але над ними радше треба сумувати, ніж їх перебільшувати і зі смаком та вдоволенням поширяти. Зрештою, був час, коли наш угодово-опортуністичний табор пускав вісти, неначеби бл. п. Головінський був провокатором і шпигуном. Щойно мученича смерть цього блискучого героя змусила наших суспільних ґієн стулити свої підлі уста. Маючи на увазі такі випадки, ми мусимо бути обережними з подібними вістками, бо, ширячи їх, ми можемо якраз іти на руку поліції.

Відношення наших леґальних партій до підпілля нас, американських Українців, дуже цікавить. Бо, як вам мабуть відомо, більшість нашої еміґрації підпілля піддержує і з ним солідаризується. Знаю, що ви з цього незадоволені, але підпілля захопило уяву нашої еміґрації ясністю своєї програми, а саме: боротьба до повної побіди, боротьба не тільки словом але й ділом. Зате програма наших леґальних партій є неясна, змінлива, дрібничкова і непритягаюча.

Голова: Я ніколи не захоплювався нашою американською еміґрацією. Вона на краєві справи дивиться плитко і, я сказав би, еґоїстично, а саме жадає від того перетомленого політичною боротьбою і знищеною матеріяльною нуждою краю свого роду розривки, panem et circenses, жадає кровавих фаєрверків, якими могла би бавити на якийсь час свою уяву. Дрібна, мозольна, витревала, а притім далеко більше корисна праця від згаданих фаєрверків — її не цікавить і не притягає.

Я — Ви хибно осуджуєте нашу еміґрацію, пане Президенте. Серед них є багато патріотів-фанатиків, для яких любов до старого краю стала свого роду другою релігією. І якраз відношення нашої еміґрації до краю є вцілости несамолюбне, вцілости альтруїстичне. Бо ми знаємо добре, що наша, так звана українська політика, ні тепер ні в майбутности не принесе нам ніякої практичної користи. Вона є вцілости ірраціональна. Колиж ми склонюємося до підпілля, то це тому, бо хоч відносно ми несемо дуже маленьку безкорисну жертву краєви, однак ми розуміємо, відчуваємо і симпатизуємо з тими, які складають жертву свого життя. Крім цього ми зацікавлені у вищих аспіраціях нашого народу, у його державности, а не у дрібничкових, економічного чи культурно-освітного характеру. Бо хоч ми виїхали у світ, але на нас в однаковій мірі тяжить тавро поневоленого народу, яке ми хотіли би радо змагати. Крім цього ще є одна причина, чому ми склонюємося до підпілля. Причина питомо наша, яку вам може буде тяжко зрозуміти. Край все мало цікавився нашими клопотами, а все тільки жадав і дорікав, даючи при тім дуже мало в заміну. Ми завважили, що таке поведення може прискорити нашу національну смерть в Америці. А ми хочемо забезпечити українському імені дальше істнування в Америці. Тому саме так дуже потребуємо великих, імпонуючих і притягаючих ідей, які оживили би і старших і захопили там роджену нашу молодь. А дрібничкові, економічні чи культурно-освітні програми, які в Америці зводяться лиш до збирання жертв, не оживлять ні старших ні молодих. Їх може оживити напняття, містицизм і релігійність підпілля. В цьому не буде більше перебільшення, коли скажу, що ми тепер жиємо Духом Біласа і Данилишина.

Голова: Розумію ваші клопоти і вповні з ними симпатизую. Ви розумієте краще свої обставини і за розвязку ваших клопотів ніхто вас осуджувати не може.

Е. Л.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, буде мати мітінг в неділю, 17 вересня, зараз по Сл. Божій, у Шкільній гали на Рівер ул. Проситься членів прибути на означений час. — Г. Костик, предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламаха, секр.; А. Шийка, рек. секр.

ЛОНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 17 вересня, в годині 1-ій пополудни, в гали Нар. Помочі, 525 Вест Райен Еве. Проситься членів прибути на час, бо є важні справи до полагодження. Хто з членів бажає змінити свою грамоту, то проситься принести стару грамоту на мітінг. Також проситься принести грамоти тих дітей, котрі осягнули 18 рік життя і переписати їх до повнолітних членів. — Теодор Нановський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членкиць, що мітінг відбудеться в суботу, 16 вересня, в годині 7.30 ввечір, в гали, де звичайно. Проситься членкиць прибути на мітінг, а довгуючих напоминається вирівнати свої довги, бо інакше будуть суспендовані. — Олена Скробач, предс.; Софія Гунька, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 17-го вересня, в годині 12.30 вполудне, в Укр. Нар. Галі, 1944 Вест Ірі ул. Проситься всіх тих членів, що ще не змінили своїх грамот, принести старі грамоти на цей мітінг. — Іван Магас, предс.; Микола Читвінський, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Відділ 300 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори є відложені з 17 на 24-го вересня, з причини пікніку. Проситься всіх членів прибути на мітінг 24 вересня, бо є важні справи до полагодження. — Михайло Гладьо, предс.; Стефан Загроднічек, кас.; Андрій Годчак, ф. секр.

У старому краю.

Купець до жінки: Знаєш, якось не можу рішитися, чи приняти Ковбаснюка за касієра.

Жінка: Чому?

Купець: Щоправда, він дає кавцію, та при цьому дуже добре знає англійську мову й частенько згадує про Америку.

СТАРИЙ МЛИН

Оповідання.

(11)

— Ти хіба мене цілком не розумієш! — скрикнула збентеєна, і вже майже не могла далі держатися спокійно. — Або не розумієш мене, або хочеш з мене грубо зажартувати собі, а се тобі не лицює. Справді не лицює!

При тих словах в її очах показалися слези. Він стривожений вхопив її за руку.

— Щоби я хотів з тебе зажартувати собі, ти хіба сама не віриш, — сказав скоро. — На такого я чейже не подобаю.

— Я мусіла думати так, — відповіла спокійніше, відтягаючи свою руку. — Яж говорила так ясно, що ти не міг мене інакше розуміти.

— То скажи мені, на милість Бога, що спільного Марта має з тим, що я тут стою?... Чи ти гадаєш, що я обовязаний питати доньок війта, куди мені треба або вільно йти, стояти, і з ким балакати?

— Я гадаю, що твоя суджена має право до того.

— Моя суджена? Скажи мені, хто вона!

— Сего вже забогато! — сказала гостро з докором. — Глузуючи, хочеш витягнути від мене імя?

— Скажи, скажи се імя! Бо я його не знаю. Я не в тімя битий, щоби з твоєї балачки не доміркуватися, що бабські сплетні в Синячці силоміць заручили мене з Мартою війта, а мені се ані в голові було. Чи і ти думала, що я заручений з Мартою?

— Чомуж не мала би думати так? Я не від одної чула се. Хібаж ти не заходив так часто до війта?

— Відкиж ти се знаєш? — спитав живо.

— Сусідка сказала мені.

— Чи то зараз мусіло бути до Марти?... Мене тягло до Синячки. Прийшовши сюди, треба було до когось зайти. Я заходив до учителя, до мого брата, до братового тестя. Чи я тому винен, що у того тестя мого брата є тота Марта?

Хвилю мовчав, пристрасно призираючися їй.

— Чи вгадуєш, що то мене тягло до Синячки, так, що я тут мусів бути бодай двічі на тиждень? Лиш раз глянь на мене приязно, то скажу тобі.

Анна почувала себе щасливою хочби тому, що йому Марта не в голові. Він стояв перед нею і благав, щоби приязно глянула на нього. Благав той, що перед годиною такий далекий був, такий недостяжний. Її чоло випогодилося. Вона підвела очі і несміло глянула в його лице.

— То ти хочеш знати, що мене тягло до Синячки? Хочеш? До дня весілля мого брата мені ніяка дівчина не була в голові. Аж коли там на майдані зчинилася буря, коли простаки напали на твою маму, і коли її доня прибігла боронити напастовану, мені бачилося, що то з неба зійшов ангел з огненним мечем. Коли той ангел став промовляти, так рішучо і гостро, то мені щось неначе серце прошибло і мені видалось, що до тої пори я жив сліпий... Від тої хвилі мені дуже тяжко було висидіти дома. Я все до Синячки і до Синячки, щоби тебе бодай здалека побачити. Нарешті я додумався до того, що мені без тебе не буде життя. Щоби тебе дістати, я в потребі й через пекло пробивсь би до тебе!

Говорив се з таким вогнем, що їй любо й лячно стало. Він її руку стис так, що аж зойкнула і хотіла вихопити.

— Не відходи тепер від мене! Не пущу тебе і сам не відійду, поки не скажеш мені, що зі мною буде. Скажи!

Вона не відповідала, лиш глянула в його очи. В сім погляді він вичитав своє щастя. Заки схаменулася, він перескочив мур, обійняв дівчину і пригорнув до себе, цілуючи.

— Що скаже твоя мама? — спитала Анна стривожена, бо не вірила, щоби така богачка позволила синови взяти таку бідну дівчину.

— Моя мама буде тішитися, що нарешті дістане до хати доню. Ще й таку!... То найліпша мама під сонцем і думає тільки про моє щастя. Вона скоро зрозуміє, що те щастя знайду тільки з тобою.

— Колиж ти мабуть з мамою ще не говорив про мене. Тобі так тільки здається, що маму ущасливиш, згадавши про мене. Я не вірю.

— Цить! Ся хвиля найщасливіша в моїм життю. Не псуй мені її твоїми сумнівами. Я сказав, що люблю тебе. Се значить, що мусиш бути моя, хочби небо і пекло були проти мене!

— Олексо, такими страшними словами не гріши!

— Як не хочеш, щоби я грішив, то не перечся зі мною. Глянь на мене приязно, то побачиш, який буду смирний і слухняний.

В тій хвили почули крик Загірнякової: „Анно, Анно!" Анна вихопилася з його рук.

— Лишися! Мама може й сюди до нас прийти. Вона може і повинна знати, на чім стало між нами.

— На те ще не пора. Вперед, заки скажу мамі, мушу сама зробити лад в моїх думках.

— Пущу тебе, як забожишся, що завтра цілком рано прийдеш сюди, бо моя мама хоче вже відїхати, а я мушу поводити.

— Прийду, прийду!

Олекса пустив дівчину, і вона побігла до хати. Мама будьтоби жартом, будьтоби справді нагримала на неї, що лишила гостей в хаті і сама кудись повіялася.

— Мої гості простять мені, бо я мала важну причину, дуже важну, — Анна звинялася.

— Якби вони знали, яка, то самі були би вигнали мене з хати.

Всім дивно стало, що Анна неначе перемінилася. Весела стала, усміхнена. Гості ще посиділи троха, від Загірнякової і від Анни дістали приречення, що з неділі прийдуть до них до міста і відїхали.

Анна довго надумувалася, чи сказати мамі про свою стрічу з Олексою і про те, до чого з ним договорилася. Обміркувавши на всі боки, додумалася до того, що ліпше не казати. Мама, що правда, в першій хвилі утішилась би, та ся втіха не довго тревала би. Зараз виринули би сумніви, чи Ланковичева згодиться на Анну. Ті мусніви стали би у мами постійним жерелом журби. Анна рішила зі своїм коханням і зі своїм щастям таїтися.

Мала Марійка, хоч на весіллю мала таку прикру пригоду, зі своєю малою приятелькою, далі все бігла туди, де почула музику, де збігалося більше людей. Не диво, що вона й празник використала на се, хоби скрізь вкрутитися, щоби багато бачити і багато чути. Любила підслухувати, хоч з підслуханого мало що розуміла. Коли прийшла пора лягати спати, Марійка помолилась і всунулась під колдру кажучи:

— Ходи, Анно, до мене. Сядь коло мене і слухай, бо маю тобі щось сказати. Я дещо чула про тебе. Може тобі треба буде знати, що про тебе балакають.

Анна, здивована і стривожена, сіла на ліжку і шепнула:

— Щож ти чула? Кажи скорше, заки мама прийде з пекарні. Як мама надійде, урви оповідання.

— Я з Настею стояла за плечима тої ксендзової господині з Притичина. Я вже забула, як її кличуть.

— Морецька? — спитала Анна.

— Так, так. Мабуть Морецька. Ланковичева, що коло неї сиділа, говорила до неї „пані Альбіна".

— Так, так. То господиня ксендза. Щож ти чула такого цікавого?

Анну зняла трівога, бо коли коло Ланковичевої сиділа така Морецька, то мама Олекси нічого доброго не вчула від неї про Анну і її маму.

— Коли я з Настею і з иншими дітьми, стоячи за тими старими бабами, призиралася як танцюють, Альбіна раптом обернулася до Ланковичевої і спитала, де дівся її син Олекса, бо його тут нема і Марта сидить зажурена. Коли Ланковичева відповіла, що не знає, в ту розмову вмішалася Настя і сказала їй:

„Ви не знаєте, де ваш син? Я знаю. Він стоїть там з Анною професорової".

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. К., Джерзи Сіти, Н. Дж. — Відповідаємо Вам так, як уже відповідали іншим, що хотіли висказати своє обурення зприводу того оголошення. Не треба доливати оливи до вогню. Нарід наш уже настільки свідомий, що здає собі добре справу, як про такі події треба думати. Крім того сама організація не бажє собі, щоби про цю приключку вести публичну дискусію.

Н. К., Картерет, Н. Дж. — Дуже гарно, що Ви згадали і за село на Бойківщині. Але відозва задовга і мусить бути скорочена.

П. П., Бінгемтон, Н. И. — Ви маєте мильне поняття про наше життя. Хоч часи важкі, ми таки поступаємо вперед. В найгірших часах ми виказали в Америці більше активности і жертвенности ніж у часах давніших, добрих. Не беріться розвязувати питань, яких розвязка є понад Ваші сили. Замало мати добру волю й охоту. До розвязки такого питання, як створення Українського Державного Союза, треба великого знання відносин, політичної практики і впливу. Таких проектів ми вже мали сотки, але ніщо з них не вийшло, й вийти не може, бо люди думають нераельно й вимагають від нашого народу такого обєднання і створення такої організації, якої не створив ні якийй нарід на світі, бо всюди є партії й усюди не думають люди однаково.

М. К., Джемейка, Н. И. — Краще не друкувати.

Д. З. — Ви пишете гарні вірші. У порівнанню з віршами Ваша проза слаба. Тому держіться того, до чого маєте хист з природи.

П. Ш., Пітсфілд, Масс. — Помиляєтеся. Вірш відписаний.

Адреса писаря „Центральної Інституції Українських Шкіл в Америці“, яку подано помилково в 211 числі „Свободи“, є така:

Metro Pasicznyk,
2600 Brown St.,
Philadelphia, Pa.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 15. серпня 1933 помер **Михайло Сорохтей**, член Товариства ім. І. Франка, від. 253 У. Н. Союза. Предсідник В. Босик скликав наради в справі похорону, який відбувся 19. серпня так величаво, що й чужинці дивувалися.

Над домовиною промовив о. Продан, а надгробну промову виголосив секретар товариства, І. Приступа, вказавши на Покійного як доброго члена У. Н. Союза та на ті добродійства, які одержує членство У. Н. Союза від своєї організації. В. И. П.

І. Пр.

СНИТЬСЯ.

Сниться майже що ночи
Мій рідний край,
Краса чарує очи
І душу, серце вкрай.

Як сонце рано сходить
Я дивлюсь геть на схід,
Думка по селах бродить,
Де край мій, славний рід.

І тужно тут самому
Літа ідуть, як дни,
Туга тягне до дому,
Сповниться мої сни.

Сповниться, щоб іще
Витати міг я в краю
Як соловейко зашебече
В словітському гаю.

Дм. Захарчук.

СОВІТСЬКО - ПОЛЬСЬКО - РУМУНСЬКЕ БРАТАННЯ І ЙОГО НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

(УП) Наш кореспондент з Черновець доносить: Вчера мало відбутися в Черніцях протикомуністичне віче, яке в останній хвилині поліція заборонила. Старались наші цю заборону якось унешкідливити й бігали від Анни до Каяфи, але тамті ссилались одні на других, цебто сігуранца на префекта, а префект на сігуранцу і т. п. Навіть в церкві боронили молитись. В греко-католицькій церкві заборонено відправляти панахиду й учасники вдоволились лише відспіванням „Святий Боже“ та „Отче наш“. Румунський епископ д-р Нектарій заборонив навіть православним священикам убиратись до відправлення панахиди, а тільки в катедральній церкві о. Бриндзан сказав по український проповідь, а хор відспівав „Отче наш“ і „Святий Боже“.

Після того мав відбутись протестаційний похід містом, але сильні кордони поліції та її агентів не допустили до цього. Арештували фотографів, що хотіли увіковічнити поступок поліції на образках і в пресі. Лише гуртками студентів і студенток вдалось передертись через кордони поліції й дібратись до Народного Дому, окруженого вже поліцією. Студента, що хотів відімкнути браму до дому, арештовано. У відповідь на це кинулись студенти силою на поліцію, добулись до дому й відбули в ньому своє протикомуністичне віче. Бій з поліцією відбувся при звуках гимнів „Не пора“ й „Ще не вмерла“.

Підчас віча вдерся на салю комісар поліції та почав забороняти відбування віча. Яких 50—60 студентів, членів корпорації „Чорноморя“ випросили комісаря на двір словами „марш з нашого коша“, заявляючи, що студенти не роблять віча, а лише радять над своїми студентськими справами. На коридорі стояло яких до 20 поліцаїв та агентів і комісар таки не хотів вийти з салі. Хтось крикнув, що поліцаї з поліцією піддержує комуністів. У відповідь на це комісар заявив, що всіх арештує. Знову пронеслась відповідь, що арештування не признається й що в себе дома має кождий право робити все, що хоче. Знову понеслись вигуки до комісаря: „марш на двір, не смієш входити в замкнені мешкання“ і т. д. На те комісар заявив, що поліція на то є, щоби входила туди, куди входити не вільно. Зчинилась метушня, комісар наказав арештувати тих, що кричали, але студенти заявили гуртом, що коли одного арештують, то вони всі йдуть за ним. Комісаря випросили штовханцями на двір й аж тоді вскочили шпіцлі, а комісар наробив крику, щоб його ратували перед нападом комуністів. В тому моменті надбігла задихана парляментарна репрезентація, Залозецький, Сербинюк і Маєр-Михальський.

Михальський почав виправдуватись, що він головою муру не пробє, на що студенти відповіли йому, щоб краще їх не переконував, а йшов далі до Букарешту складати заяви льояльности. Залозецький почав сварку з комісарем поліції, але в міжчасі студенти повикидали таки силою всіх за двері, очищуючи помешкання від непрошених гостей, цебто поліції й парляментарної репрезентації. Поліція обсадила Народний Дім зі зовні і аж тоді, як прийшов шеф сігуранци зі своїми агентами, почалась ревізія. Арештовано 3 студентів, потримано під поліція кілька годин і випущено, бо не можна їм було нічого доказати.

Крім того ще довідуємося, що на провінції поліція недопускала селян до міст і місточок, а спеціяльно до Черновець, завертаючи всіх додому.

Це є перші наслідки румунсько-совітського братання. Описана подія зробила нам більше розголосу й краще запротестувала проти большевицьких, а тепер і румунських звірств над Українцями.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. И.

Поклик до Українців міста Ню Йорку й околиці в справі народної школи.

В пятницю, дня 8. вересня ц. р., за почином Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку скликано спільні наради всіх шкільних комітетів і представників організацій в справі управлення шкільних відносин у нашім місті. На цих нарадах вибрано тимчасову Шкільну Раду, до котрої входять по одному представникови від тих шкіл, які вже існують. Її завдання є в першій мірі подбати про розвиток істнуючих уже шкіл і витворити між ними сильніще порозуміння.

В Ню Йорку, як нараховують, живуть коло 40,000 Українців, а скільки між ними є дітей шкільного віку, котрим треба української школи? Скільки на те все ми, Українці, маємо своїх шкіл? Ледви є їх шість! В Крістодора Гавзі, в Українськім Народнім Домі при 6. вулиці, в Церковній Галі при 7. вулиці, в Церковній Галі при 14. вулиці, школа при 106. вулиці і в Чеськім Народнім Домі, Асторія.

На тихже нарадах рішено віднестися до українських родичів, котрі мають діти в шкільнім віці, щоб посилали свої діти до українських шкіл — і до всього українського загалу, щоб морально і матеріяльно піддержували народні школи. На жаль, є такі випадки, що українські родичі посилають діти до національно-ворожих нам шкіл, і тим способом причиняються до свідомого винародовлення своїх дітей. Обовязком тимчасової Шкільної Ради буде слідити за такими деморалізуючими випадками.

Інші народи почуваються до свого національного обовязку не посилати своїх дітей до чужих шкіл і дбають про те, щоб їх діти вивчилися своєї рідної мови й історії і виховувалися в національнім дусі, — а навіть притягають до своїх шкіл і дітей інших націй.

На тихже самих зборах вирішено, що незадовго мають бути покликані всі нюйорські національні організації, з поміж котрих буде вибрана постійна Головна Шкільна Рада, а та буде продовжувати розпочату роботу.

Ще раз взиваємо українське громадянство, щоб не легковажило собі такої преважної справи, якою є українська народня школа, щоб посилало свої діти до своїх шкіл і впливало на інших у тійсамій справі.

Вписи дітей до існуючих уже шкіл подаємо в окремім оголошенню, на котре просимо звернути пильну увагу.

За Тимчасову Шкільну Раду:

П. Сокальчук, голова;
С. Бригідир, касієр;
А. Микитяк, секретар;
В. Павлюк, А Климишин, члени.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. И.

На боєву акцію.

Жертви, зібрані на боєву акцію на вечерку ІІІ-го Зїзду ОДВУ в Ню Йорку, дня 25. червня 1933.

Відділ ІІ-гий ОДВУ $50; Калина Лисюк $16; Тов. Дністер $15; Семочко, Шікаго, Ілл. $11; д-р Л. Мишуга $10; Пертамбойський відділ $10; 204 відділ У. Н. С. $10; О. Ревюк $9; панна О. Кухар $7; по $6: Микола Поліщук, Семен Угорчак, М. Сербинський, М. Бойчук, Я. Гаврилко, Федусь, п. Середа, Я. Кулинич; В. Гельнер $5.50; по $5: В. Кедровський, М. Воробець, А. Щигол, Г. Герман, Січ ім. Богдана Хмельницького в Н. И., Д. Галичин, Асторійська Громада, Я. Гутак, о. І. Гундяк, Л. Миронюк, М. Мурашко; по $2: І. Петраш, О. Подільський, Ст. Дембіцький, І. Ворона, Гречук, Марущак; Берків $1.50; по $1: Ірися Блинак, Славця Гундяк, М. Леськів, В. Калина, А. Маланчук, Федь Стефанишин, Грицишин, Кат. Грицишин, Третяк; Ірина Гундяк, Чагарин, В. Кушнір, Т. Онуфрик, П. Дуда (Канада), Дудчак, Т. Сорока, К. Миронюк, Марія..., Домерецький, Гр. Потнок, Р. Голембйовський, пані М. Скубова, С. Перестюкевич, А. Абрагамовська, М. Радик, В. Найдан, П. Дембіцький, Лантвіт, М. Новак, Е. Скоцко, М. Скоропад, М. Грабівський. Дрібнимй жертвами $10. — Разом $303.

Жертви прислані на Зїзд ОДВУ:

Н. Н. $25; Агафія Бундзяк $20; Укр. Нар. Дім, Честер, Па. $15; Тов. Любов, Ню Гейвен, Конн., $15; Братство св. Володимира, Н. И., $10; С. У. А. ч. 38 Ансонія, Конн., $10; Тов. ім. Шашкевича в Н. И. $5; Укр. Прав. Громада в Картерет, Н. Дж., $4.47. — Разом $109.47.

Приходи зі Зїзду: $116.18 + $303.00 + $109.47. — Разом $528.65. — Розходи: $127.65. Осталося: $401.00. — Уповажнена Зїздом Центральна Управа рішила лишити на резервовий фонд третину ($133.30).— Осталося $269.70.

Комітет.

НЮ ЙОРК, Н. И.

На боєву акцію.

Гроші в сумі $700.00, котрі були зібрані на посвяченню прапорів ОДВУ дня 10. вересня 1933, вислано на боєву акцію. Жертводавців проголосимо пізніше.

Комітет.

В уряді для посередництва в подружах.

— Я хотів би побачити фотографію тієї пані, що має віно 150 тисяч.

— Дуже мені прикро, та коли віно перевищає сто тисяч, фотографії не предкладаємо.

ПРОТОКОЛ НАРАД

Першого Конґресу Української Молоді в Злучених Державах, котрий відбувся в днях 16 і 17 серпня 1933 р. в Шікаґо Колізеюм, 1513 Савт Вабаш улиця, Шікаґо, Илл.

Другий день нарад, четвер 17 серпня 1933 р.

Ранішна сесія для делеґатів.

Ранішна сесія другого дня Конґресу почалася в 10 годині в Шікаґо Колізеюм. Сесія виключно для делеґатів.

Голова д-р Канчір відкрив збори й візвав секр. Марію Козиру відчитати лісту делеґатів.

Опісля покликав поодиноких присутних, що мали пляни, після яких можнаб було приступити до створення організації молоді.

Д-р О. Дирбавка, Шікаґо, один з ініціяторів Конґресу, представив свій плян такої то організації, який мав би ділитись на ріжні секції. Потім виринула дискусія, відтак п. Ярема з Ню Йорку заявив, щоби делеґати не розводились над дискусіями а приступили до поважного діла.

П. Анастазія Олеськів подала свій плян: Розділити делеґатів на секції, то є: Секція орґанізаційна, культурно-освітна, спортова, секція українського мистецтва, студентського фонду, пропаґанди й резолюційний комітет. Плян принято більшістю голосів.

1. Секція орґанізаційна. Як малаб виглядати орґанізація Союз Української Молоді Америки, і на яких засадах її заснувати. До цеї секції ввійшли охотники: С. Шумейко, С. Данилишин, С. Ярема, В. Шафран, А. Балко, С. Кудрик, І. Білінський, Загірна, Н. Семенюк, А. Дякун і А. Олеськів.
2. Секція культурно-освітна — котра займається школою українознавства, самоосвітою, часописом молоді, кореспонденційними курсами і т. д. До цеї секції ввійшли: панна Семенків, М. Лехіцька, А. Щиґол, І. Когут, А. Павлик, д-р Дирбавка, Г. Гаврилюк, Н. Галабан, М. Прихітко, О. Стружовська, С. Перестюк і Б. Яворський.
3. До спортової секції ввійшли: Б. Савіцький, О. Яремко, Р. Захарчук, панна Адемс, І. Яворська, Герман, Е. Волковецький, Кравчук, М. Байсарович, Рейтар.
4. Українське мистецтво: народні танки, музика, і т. д. Ввійшли: М. Зелехівський, М. Караш, Стадник, К. Зелінська, М. Ларґа, П. Приймак, М. Кульницька, О. Репужинська й О. Яремко.
5. Студентський фонд: До цеї секції ввійшли: М. Мураль, М. Підлісна, С. Фело, М. Борис, О. Січевська, К. Гришко, Ф. Луців, Зубінська.
6. Секція пропаґанди: Ф. Луців, Й. Мармаш, Вітенко, Яворський.
7. Резолюційний комітет: С. Ярема, В. Шкраба, А. Щиґол, Данилишин і А. Олеськів.

Всі секції розійшлись на годинну нараду по всіх частинах салі.

По годинній нараді поодинокі провідники секцій здали звіт, де заразом були й постанови.

З секції орґанізаційної здав звіт адвокат Шумейко. 1) Орґанізація має бути безпартійна; 2) у її проводі має бути екзекутивний комітет, зложений з предсідника, заст. предсідника, секретаря і касієра; 3) мають бути головні орґанізатори по розділених дистриктах — східні стейти, Ню Інґленд, Середні і Західні, і Канада; 4) орґанізувати молодіж при вже істнуючих товариствах; 5) увійти в контакт з нерепрезентованими на Конґресі орґанізаціями; 6) приречення Ліґи таке: „Ми, українські молодечі орґанізації, зєднаємо себе в Ліґу (Української Молоді Північної Америки), щоб осягнути краще зрозуміння самих себе, і краще зрозуміння ідеалів і проблєм українського народу".

Після цього знов виринула маленька дискусія, чи Українці з Канади мали би бути приняті на тих самих підставах, чи й Канада мала би мати своїх орґанізаторів, подібно як Злучені Держави. Рішено, що канадійська молодь повинна мати також своїх орґанізаторів.

Після обширнішої дискусії над зорґанізуванням союза молоді рішено приступити до вибору президії (очевидно, що присутні рішили потребу такої орґанізації).

З чотирох кандидатів вислід був такий: Стефан Шумейко, 47 голосів, С. Данилишин 17 гол., Данилюк 15, Марія Козира 6. В результаті п. Шумейко зістав вибраний предсідником молодої орґанізації. Він подякував Конґресови за вибір і заняв місце провідника зборів.

Відтак приступлено до вибору дальшої президії. Панна Гаврилюк з Канади зістала заступницею предсідника, панна Анна Балко, з Бруклин, Н. Й., зістала секретаркою, а Стефан Данилишин з Гемтремк, Міш., зістав касієром.

З черги вибрано орґанізаторів, якими стали: С. Ярема, Ню Йорк, на східні стейти; панна Кудрик, Бостон, на Ню Інґленд стеййти; Анастазія Олеськів, Шікаґо, на Середні стейти і В. Шкраба на Канаду. Щодо Канади, з огляду на велику територію, залишено справу до вирішення місцевим урядникам.

З черги приступлено до дальших звітів з нарад поодиноких секцій: З культурно-освітньої секції дав звіт д-р Дирбавка, зі спортової секції Олександер Яремко, з українського мистецтва М. Хариш, з секції студентського фонду, Борис; з пропаґанди Ф. Луців; з резолюційної секції А. Олеськів. Ці точки ввійдуть в статут союза, а заразом будуть предложені на наступнім Конґресі.

По ріжних проєктах принято тимчасову назву: „Ліґа Української Молоді Північної Америки".

Також рішено, щоби вписове до Ліґи виносило одного доляра, та щоби поодинокі відділи складали певну суму до централі на загальні видатки, получені в звязку з її працею.

Нововибраний уряд подякував за вибір і через предсідника адв. Шумейка пообіцяв щиро працювати над початою працею розвою Ліґи, над закріпленням дотеперішних здобутків молоді й над поширенням сили, єдности й значіння Ліґи Української Молоді серед усього українського громадянства й чужинців.

Предсідниця Ініціятивного Комітету, А. Олеськів подякувала вкінці зібраним делеґатам за участь в нарадах і прибуття на Перший Конґрес, і завізвала їх, щоб розїхавшись на свої місця, працювали для добра Ліґи Молоді Північної Америки і переводили в життя ухвали Конґресу.

Відтак відспівано „Ще не вмерла Україна" й „Не пора", а п. Шумейко попрощав делеґатів, подякував їм за участь і пораду й проголосив Перший Загальний Конґрес Української Молоді в Злучених Державах і Канаді закритим.

Марія Козира, Федір Луців,
секретарі Конґресу.

Додаток по англійськи:

RESULTS OF FIRST UKRAINIAN YOUTH CONGRESS.

ABrief Report.

1. The First Ukrainian Youth Congress, held in Chicago, August 16 and 17, resolved to organize a permanent League of all Ukrainian youth organizations of North America.
2. The League is to be absolutely non-partisan.
3. The name of the League (temporarily) shall be the "Ukrainian Youth's League of North America."
4. The permanent secretariate shall consist of president, vice-president, secretary, and treasurer. Also organizers or district leaders.
   (a) President and secretary shall be from the same, or nearby locality.
   (b) The districts shall be more or less in accordance with the density of Ukrainian people, namely, Eastern States, New England States, Central and Western, and Eastern and Western Canada.
5. The League shall not interfere with, but promote the work and development of the existing organizations.
6. **The Preamble.**
   We, the Ukrainian Youth organizations, do hereby unite ourselves into the Ukrainian Youth's League of North America in order to reach a better understanding of ourselves and of the ideals and problems of the Ukrainian people.

The permanent Secretariate elected: Stephen Shumeyko, President; Helen Hawryluk, Vice-President; Anna J. Balko, Secretary; Steven Danylizyn, Treas.; District Leaders: Stephpen Jarema, Stephanie N. Kudrick, Anastasia Oleskow, William Scraba,

All proposed resolutions of the Section Committies are to be incorporated in the Constitution,—including Youths publication, sports, art, music, dancing, school,—with the final plans for a permanent league, are to be presented at the next convention.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $25, які мені стали великою поміччю. Бажаю нашому Союзови багато тисяч нових членів, старих і молодих, та ще більшої сили і могучости. Також ляку місцевим урядникам 292 від. У. Н. С. в Дітройт, Міш.

Роман Пристай,
член 292 від. У. Н. Союза.

—o—

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головний конвенції і головному урядови за дар $50 мому синови Мирославови на докінчення студій. Нехай наш Батько Союз розвивається, а головний уряд нехай щиро працює на успіх нашій дорогій організації.

Стефан Лабойко,
член 338 від У. Н. Союза, Мекаду, Па.

Radio

В суботу, **16-го ВЕРЕСНЯ 1933 р., в годині 5.30 до 6.30 пополудні,** в. Бол Лавришко співатиме по українськи зі стації WHOM. 1450 kc. Ціль цеї програми є познайомити чужинців з українською піснею. Концертову програму на 16-го вересня виконає **ХОР ЖІНОЧИЙ** з Джерзи Сіті під управою **панни МАРІЇ ҐЕЛА.** Хор останього разу виступав в Стемфорд, Конн., де дуже гарно писався і за що дістав признання. Прошу слухати а не пожалуєте.

WILLIAM LAVRYSHKO,
106-17 — 177 St., Jamaica, L. I., N. Y.
Telephone: Jamaica 6-0417.

Також прошу український загал і бізнесменів мене поперти, а я буду старатися задоволити вас програмою.

214 **В. Лавришко.**

THE ACCORDION TWINS.

For the past several months listeners of station WGCP located in Newark, N. J., and operating at 1250 kilocycles, have been entertained every Sunday at 6.15 P. M. with delightful quarter-hour programs featuring (quoting the program annoucer). "Johnny and Tillie the inimitable accordion twins." Althought introduced over the air as twins, Johnny and Tillie Zekowich of 17 Beacon St., Newark, are 13 and 14 years respectively and have allready thrilled many audiences with their accordions at various balls, concerts, rallies, etc., that have been arranged by organizations or clubs such as the Newark Elks and others. Being Ukrainians, the "twins" do not limit their songs to strictly Ukrainian, but vary their programs widely including waltzes, polkas, mazurkas, marches, also beautiful tangos and popular current hits. Therefore, all those desiring fifteen minutes of a truly delightful bit of entertainment, are urged to tune in on the above mentioned station and time every Sunday.

It is the intention of the writer of this short article, with the kind co-operation of the Svoboda, to give the youngsters a little publicity that will inspire them to continue and encourage others who have yet to be heard in the future, as representatives of a music loving race.

Ben. J. Litynsky,
Irvington, N. J.

Песиміст.

— Так, так, у нинішніх часах дурнота не є ніякою перешкодою в робленні карієри.

— Ще добре, що не є конечною умовиною.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(45).

1-45

©1931, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

„Ти прийшов саме в час", говорила дівчина до Тарзана. „Ти вратував мені життя. Але хто ти такий та як ти дізнався, що я тут? Що ти знаєш про Омата й чому називаєш Омата ватажком?" Вона його питала не переводячи духу. „Підожди! Не питай відразу", перебив її Тарзан. „Ви всі жінки однакові. Чи ви отут хвостаті, чи цивілізовані, ви всі хочете дізнатися відразу все, що вас цікавить. Та ось слухай, як я відповім тобі".

Потім Тарзан розповів їй докладно про свої пригоди, що привели його до зустрічі з Оматом, а також, як Омат став ватажком. Тарзан стояв проти дівчини й, говорячи їй про все, спостерігав, як вона багато спільного має зі своїми нехвостатими сестрами. Потім Панатлі розповіла Тарзанові, як вона вратувалася від Есата та як утікла сюди. „Ніколи я не бачила Тородонів, але знала, що їх перемогти можи лише незвичайний вояк. Ти переміг!"

Та вже була пізна година й треба було відпочивати. Тому Тарзан сказав дівчині лягати спати в глибині печері, а сам ліг при вході в печеру. Дівчина тепер заснула спокійно під охороною того, що вратував її від смерти й що є приятелем її Омата. Сонце вже високо піднялося над обрієм, коли Тарзан прокинувся. Він почував себе дуже свіжим. З печери він міг любуватися чудовим краєвидом, а повними своїми величезними легенями вдихав чудове повітря.

Цього саме ранку сонце освітило другу, також геройчну постать, що була недалеко цих печер. Та постать старалася знайти свій шлях через землю Палудон. Глибокими болотами простував мужчина, узброєний в рушницю. В одному місці це болото впиралося в ріку. Підійшовши до неї, невідомий мужчина кинувся плисти через ріку. Коли він уже був на половині її чистої води, недалеко від нього зявилася якась страшна водяна потвора з широко розкритими щелепами.